

Advies raadgevend comité Opgroeien

Adviesnummer: 2025/11

Betreffende: **Visie op preventie en aanbevelingen voor een toekomstig preventief beleid**

1 ADVIESVRAAG

Op vraag van leden van het raadgevend comité

2 GRONDEN VOOR HET ADVIES

Het advies heeft betrekking op de opdracht van het agentschap inzake de kerntaken zoals omschreven in artikel 5 van het Decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien Regie.

3 BEHANDELING

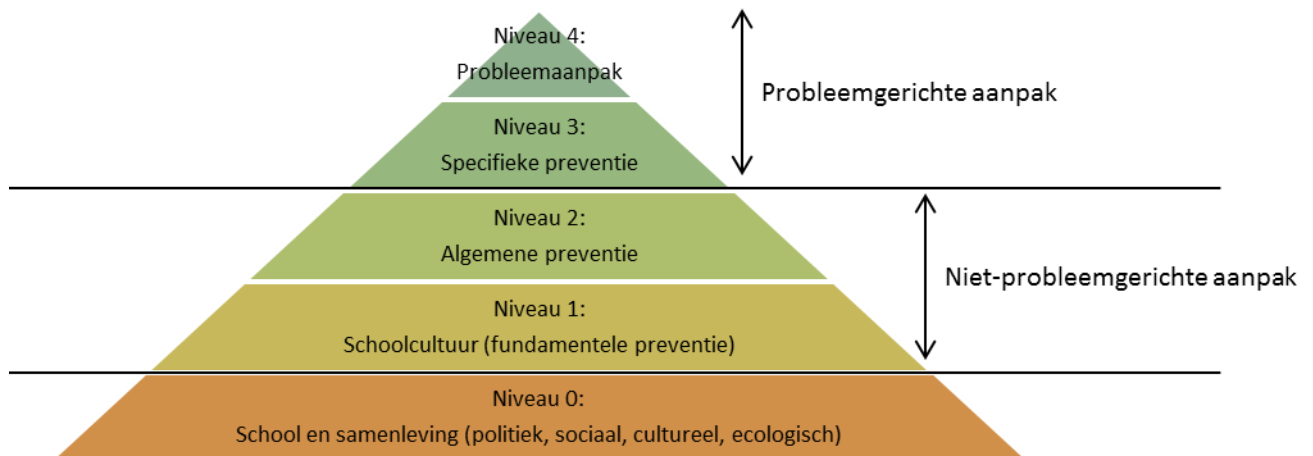
Het raadgevend comité en de kamer kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning behandelde het thema tijdens een gemeenschappelijke vergadering op 25 september 2025. Het raadgevend comité bekrachtigde het advies tijdens de vergadering van 29 januari 2026.

De bespreking werd gevoerd op basis van het verslag van de werksessie rond Visie op preventie, die plaats vond op 7 mei 2025.

4 ADVIES

De leden van het raadgevend comité en de kamer kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning schuiven volgende basisprincipes naar voor met het oog op een gedragen **VISIE OP PREVENTIEF BELEID**.

- Beleid rond preventie situeert zich op **verschillende niveaus** (figuur 1) en omvat acties rond **zowel gezondheids- als welzijnsdoelstellingen**.

Figuur 1 - Preventiepiramide van Johan Deklerk

- Preventie is een **gedeelde verantwoordelijkheid** en vraagt een sector overschrijdende benadering.
- **Kinderrechten, mensenrechten en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen** (SDG's1) zijn de **gemeenschappelijke sokkel**, waar iedereen zich in herkent en op basis waarvan de verschillende betrokkenen in gesprek kunnen gaan.
- Preventie legt de **regie bij het gezin** en werkt **vanuit de verwachtingen, de noden en de kracht van kinderen, jongeren en gezinnen** eerder dan vanuit bestaande structuren of aanbod.
- Beleid rond preventie heeft ook **aandacht voor primaire preventie** en zet in op het **versterken van het sociaal weefsel** om zo te vermijden dat hulpverlening moet worden geïnstalleerd.
- Preventie is een **hefboom voor sociale rechtvaardigheid** en heeft als **doel groei en ontwikkeling** van kinderen, jongeren en gezinnen **te faciliteren**.
- **Recht op participatie** is een cruciale preventieve pijler in alle ondersteuningsvormen.
- Preventie staat **los van labels**.

De leden van het raadgevend comité en de kamer kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning formuleerden volgende **AANBEVELINGEN VOOR HET TOEKOMSTIG BELEID**:

Definieer wat onder preventie wordt verstaan en geef de reikwijdte ervan aan.

- Breng eenvoud en duidelijkheid in het gebruik van uiteenlopende termen rond preventie, cf. preventie(beleid), preventief jeugdhulpbeleid, preventieve gezinsondersteuning, preventiebeleid,
- Vertrek vanuit de kinder- en mensenrechten en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.
- Preventie is toegankelijk voor elke burger en beperkt zich niet tot specifieke doelgroepen.
- Leg de regie bij het gezin en vertrek vanuit de verwachtingen, noden en krachten van gezinnen.
- Preventie omvat zowel gezondheids- als welzijnsdoelstellingen.
- Preventie wordt georganiseerd op verschillende niveaus (cf. preventiepiramide).

Geef duidelijk aan hoe de gedeelde verantwoordelijkheid inzake preventie georganiseerd moet worden.

- Baken de taken en opdrachten van de verschillende beleidsdomeinen en actoren duidelijk af. De preventiepiramide kan hiervoor houvast bieden.
- Gebruik de Vlaamse transversale plannen – Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan, ... - om deze gedeelde verantwoordelijk waar te maken.
- Zorg voor een heldere rolverdeling tussen Vlaamse overheid, lokale besturen en middenveld. Zorg voor een Vlaams kader dat de richting aanwijst en lokale besturen de ruimte geeft voor een implementatie op maat en waarbij het middenveld fungeert als brug en innovator.
- Investeer in een aanspreekpunt dat:
 - o het overzicht houdt en de samenhang en de continuïteit tussen de verschillenden maatregelen voor het gezin mee bewaakt;
 - o het gezin waar nodig ondersteunt om zelf de regie in handen te nemen.
- Installeer een preventiereflex. Deze komt er niet vanzelf en vraagt investeringen.

Positioneer de preventieve gezins- en jongerenondersteuning t.a.v. de andere betrokken actoren.

- Ontwikkel, in overleg met de betrokkenen, een visie op preventieve gezins- en jongerenondersteuning die vertrekt vanuit de hierboven vermelde basisprincipes.
- Bepaal wie welke taken/opdrachten opneemt.
- Denk na over wat de sector nodig heeft om de taken/ opdrachten te realiseren. Welke medewerkers? Wat met ondersteuning en aansturing van de medewerkers? De rol en de positie van de vrijwilligers?
- Welke verbindingen moeten gelegd worden met andere sectoren met het oog op een geïntegreerde (preventieve) zorg.

Investeer in preventie

- Preventie vraagt duurzame en toereikende Vlaamse middelen.
- Investeer op de verschillende preventieniveaus. De preventiepiramide kan de basis zijn om het uitbreidingsbeleid op te enten. Investeer ook op het primaire niveau (de samenleving in haar sociale, politieke en ecologische dimensie).
- Investeer in wetenschappelijke onderbouwing – longitudinaal onderzoek en kwalitatieve impactmetingen – om de impact van primaire preventie op de lange termijn te duiden.

Mieke Segers

Voorzitter raadgevend comité